

Vihreät viikot ja viljelykierto pellon kasvukunnon tukena

5.3.2025

Vihreillä viikoilla tarkoitetaan vihreän yhteyttävän kasvipeitteisyyden aikaa pelloilla. Vihreät viikot ja viljelykierto ovat keskeisiä tekijöitä, kun pyritään ylläpitämään maan kasvukuntoa ja sitomaan hiiltä. Elävä vihreä kasvipeitteisyys pellon pinnalla tukee osaltaan maan rakenteellista kestävyyttä, vähentää eroosiota ja lisää biologista monimuotoisuutta. Samalla tuetaan maaperän mikrobitoimintaa ja ravinteiden kiertoa, mikä puolestaan parantaa satoa ja vähentää ympäristökuormitusta. Tässä artikkelissa syvennytään vihreiden viikkojen ja viljelykierron mahdollisuuksiin ja kootaan käytännön vinkkejä niiden hyödyntämiseksi.

Hiiliviljelyn portaat -hankkeessa vihreät viikot ja viljelykierto olivat myös ensimmäisen podcastin aiheena. Keskustelemassa olivat luomuviljelijä Pasi Ketelä Välisen tilalta ja Arja Nykänen SeAMKista, haastattelijana Soila Huhtaluhta. Vieraat toivat esiin muun muassa keskeisiä näkökulmia vihreiden viikkojen ja viljelykierron hyödyistä. Keskustelussa korostui muun muassa se, että vihreä kasvillisuus pellolla sitoo hiilidioksidia ilmakehästä, lisää pellon multavuutta ja estää ravinteiden ja humuksen karkaamista. Lisäksi monimuotoisuuden lisääminen viljelykierrossa tuo mukanaan erilaisia kasveja, parantaa vesitaloutta ja maan kasvukuntoa.

Onkin tärkeää kuulla ja tuoda esiin käytännön kokemuksia ja hyötyjä sekä viljelijöiltä että asiantuntijoilta. Viljelijöiden omat kokemukset ovat korvaamattomia, kun pyritään edistämään toimenpiteitä, joihin kannustetaan myös EU:n tukisäädöksissä. Kun viljelijät kuulevat konkreettisia esimerkkejä onnistumisista, he ovat valmiimpia omaksumaan uusia menetelmiä, jotka edistävät kestävää viljelyä ja samalla myös parantavat taloudellista kannattavuutta.

Käytännön keinoina ja matalan kynnyksen kokeiluina Ketelä ehdotti nurmikiertoa, viljelykierron

monipuolistamista kerääjäkasveilla ja välikasveilla sekä syysviljojen sisällyttämistä kiertoon, jolloin kasvu jatkuu syksyllä ja alkaa keväällä mahdollisimman aikaisin. Kerääjäkasvit voivat myös jatkaa kasvua kevätviljojen alla viljan puinnin jälkeen. Liittyen peltojen kasvipeitteisyyteen Ketelä totesi:

”Kun näitä asioita on pyöritellyt ja miettinyt, niin se musta pelto syksyllä vesisateessa tuntuu hirvittävän pahalta. On varmaan paljon ympäristönäkökulmaa, ravinnehuuhtoumaa, mutta myöskin sitä, että ne vaivalla saadut humukset, hiilet sinne peltoon, niin kyllä ne vain syyssateella tuppaa sitten valitettavasti sieltä lähteä, niin se on kaikki omasta lompakosta myös pois.”

Tämä kertookin hyvin asennemuutoksesta, joka on seurausta uusista toimintatavoista ja asiaan perehtymisestä. Aiemmin yleinen toimintatapa saa rinnalleen uusia menetelmiä, ja tietoisuus niiden hyödyistä yleistyy viljelijöiden oman toiminnan ja havaintojen seurauksena.

Vihreät viikot ja monipuolinen viljelykierto parantavat maan rakennetta ja edesauttavat sadontuottoa, lisäksi ne lisäävät biologista monipuolisuutta pellon pinnalla, mutta myös maan alla. Podcast-haastattelussa Arja Nykänen korosti positiivisen kierteen kehittymistä viljelylle pellolle. Monipuolisuus tukee kasvun mahdollisuutta erilaisissa olosuhteissa. Kasvien kasvu ja biomassan kehittyminen puolestaan edesauttaa monin tavoin maan kasvukuntoa ja edellytyksiä kasvulle myös jatkossa. Ketelä totesikin: *”Saadaan positiivinen kierre aikaan, jolloinka ympäristö kiittää ja viljelijän lompakko kiittää.”* Monipuolinen viljelykierto tähtää hyviin satoihin. Matkalla on kuitenkin myös monia muita positiivisia vaikutuksia. Monipuolinen viljelykierto auttaa pienentämään muun muassa tauti- ja tuholaispainetta sekä rikkakasvipainetta, muistutti Nykänen.

Kuva 1. Vihreä kasvipeitteisyys elävöittää maata satokasvin jälkeen (kuva: Raisa Leppänen).

Vihreää kasvipeitteisyyttä lisäävien toimenpiteiden toteuttaminen on siis tärkeää. Keskeisiksi näkökulmiksi keskustelussa nousivat myös toimenpiteiden vaikutusten ja yleisimminkin pellon kasvukunnon havainnointi ja havaintojen dokumentointi. Ketelä kiteytti myös, että vain kasvava aika parantaa pellon laatua ja sitoo hiiltä.

Keskeinen huomio, mikä motivoi viljelijää panostamaan pellon kasvukuntoon on se, että paremmassa kunnossa oleva pelto tuottaa enemmän satoa vähemmillä panostuksilla, tai kovemmalla panostuksella saadaan entistä suurempia satoja. Vihreät viikot, viljelykierto ja erikoiskasvit parantavat pellon laatua ja kasvattavat satoa, mikä hyödyttää sekä ympäristöä ja viljelijän taloutta.

Viljelykierto ja vihreät viikot ovat hyvä esimerkki ympäristötoimenpiteistä, jotka samalla edistävät satokasvin suuria satoja sekä viljelyn taloudellista kannattavuutta. Vihreä kasvipeite vähentää eroosioherkkyyttä, sekä jättää vähemmän kasvutilaa rikkakasveille. Kasvuston juuristo kuohkeuttaa maata, lisäksi juuristo ja muu kasvin biomassa kerryttävät maahan eloperäistä ainesta, joka parantaa maan mururakennetta ja vedenpidätyskykyä. Maan kasvukunnon parantuminen ja pitkä elävän kasvipeitteisyyden ajanjakso vaikuttavat myös ravinnehuuhtoumiin. Ravinteet eivät pääse karkaamaan vesien mukana vaan kiertävät pellossa, esimerkiksi heinäkasvit estävät hyvin typen huuhtoutumista. Kerääjäkasvit kevätviljan alla ovat yksi hyvä esimerkki vihreän kasvipeitteisyyden ajanjakson pidentämisestä. Kevätviljakasvusto vihertää karkeasti arvioituna noin kolme kuukautta. Kerääjäkasvi jatkaa kasvuaan satokasvin puinnin jälkeen vielä useamman kuukauden. Näin vihreää maata elävöittävää kasvun aikaa saadaan lisättyä pelkällä kevätviljalla saavutetusta kolmesta kuukaudesta jo lähemmäs puolta vuotta.

Hiiliviljelyn portaat -hankkeessa jatketaan hiilen sidontaan ja maan kasvukuntoon liittyvien teemojen parissa. Hanke toteuttaa koulutuskokonaisuuden, jonka aiheet paneutuvat sekä tutkimuksen, että käytännön näkökulmista muun muassa monipuolisen viljelykierron mahdollisuuksiin, tiivistymisriskien hallintaan, kuivatuksen tilan tunnistamiseen ja hiilensidonnan eri mahdollisuuksiin. Viljelijöille ja alan sidosryhmille suunnatut koulutukset ovat maksuttomia. Koulutustarjontaan pääset tutustumaan hankkeen verkkosivuilla.

Tutustu Hiiliviljelyn portaat -hankkeeseen:
Hiiliviljelyn portaat – SeAMK Projektit

Tekstissä mainitun podcastin pääset kuuntelemaan kokonaisuudessaan mm. täältä, kesto n. 34min.

Podcast on ensimmäinen osa Seinäjoen ammattikorkeakoulun Kestävän viljelyn podcast-sarjaa, joka paneutuu kestävän viljelyn teemoihin muun muassa maan kasvukunnon, älymaatalouden ja elintarviketuotannon aiheiden parissa.

Kirjoittajat työskentelevät SeAMKin Kestävä ja vastuullinen ruoantuotanto -tutkimusryhmän hankkeissa, Leppänen Hiiliviljelyn portaat-hankkeen projektipäällikkönä toteuttaen kestävään viljelyyn liittyvää viljelijäyhteistyötä, koulutuksia ja pilotointeja.

Soila Huhtaluhta
Senior Project Manager
SeAMK

Raisa Leppänen
projektipäällikkö
SeAMK

Tämä artikkeli on kirjoitettu osana Euroopan unionin osarahoittamaa Hiiliviljelyn portaat -hanketta, jota joita

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus rahoittaa Euroopan unionin maaseuturahastosta. Hanketta toteuttaa Seinäjoen ammattikorkeakoulu.